

OP SLAKKENJACHT IN HET ZWARTE WOUD

De afgelopen zomer waren wij met een zogenaamde Geologenreis, georganiseerd door het N.I.V.O.N. in het zuidelijk deel van het Zwarte Woud. Hoe interessant ook de geologie, hoe leuk ook het zoeken naar kristallen op deze voortreffelijk georganiseerde reis: een amateur-malacoloog zoekt natuurlijk naar slakkenhuisjes. Zo tussen de bedrijven door, of in vrije uurtjes.

De omgeving van het Natuurvriendenhuis waar we logeerden, zag er wat dat betreft niet veelbelovend uit. Gezien de plantengroei leek het een kalkarm gebied te zijn: Gele Brem in menigte, verder bosbessen, Tormenitil en overal

zware naaldbossen, waarin in het algemeen geen of weinig slakken leven.

Maar op de eerste wandeling langs de sterk hellende wegen zag ik al tientallen Wijngaardslakken (Helix (Helix) pomatia (L.)). Onder de Gele Brem en tussen de onderbegroeiing kropen ze rond. En daar had ik ze niet verwacht. Enkelens waren kennelijk aan het eiereleggen, bijna geheel in de grond weggekropen. Er was toch blijkbaar kalk genoeg in de grond voor al die slakkenhuizen.

Ik heb meteen onder grote belangstelling van het gehele gezelschap iets over deze slak verteld. En de ademopening gedemonstreerd voor de kinderen. Maar andere slakken kon ik nog niet vinden. 's Middags ging dat beter. Op geregelde afstanden langs een hellende weg waren betonnen waterputten gemaakt voor de afvoer van het regenwater. Hierin vond ik een paar exemplaren van Perforatella (Monachoides) incarinata (Müller). En voorts Cochlodina laminata (Mont.).

Intussen had ik me een vriendinnetje aangeschaft, genaamd Jaqueliën. En zij met haar jonge ogen (13 jaar) zag de slakjes veel vlugger dan ik en ze toverde nog wat kleinere Clausilia te voorschijn, evenals enkele exemplaren van Trichia hispida. Althans dat meende ik. Maar de Heer Neuteboom in Heemskerk hielp me uit de droom want het bleek Trichia (Trichia) sericea (Drap.) te zijn. Alle vondsten zijn door hem gedetermineerd en/of gecontroleerd waarvoor ook op deze plaats nog een woord van dank. De kleine Clausilia bleek Iphigena (Macrogastra) plicatula te zijn. We zijn alle waterputten verder afgegaan. In sommige putten zat ook Helix (Helix) pomatia, Discus (Discus) rotundatus (Müller) en nog een exemplaar van Nesovitreia (Perpolita) hammonis (Ström.).

Op wandelingen in de omgeving bleek Helicigona (Helicigona) lapicida (L.) overal voor te komen. Altijd op stenen, zoals muren van boerderijen en wegafbakening. Ook Iphigena (Macrogastra) plicatula was overal te vinden, maar het was ook wel de enige Clausilia die ik vond in de omgeving van het dorp Kirnbach.

Op een dag zijn we dwars door berg en dal gelopen naar de stad Hornberg. Op de ruïne van het oude slot Hornberg (475 m. boven de zeespiegel) vond ik natuurlijk Helicigona weer in grote hoeveelheden en verder Balea perversa (L.), Iphigena (Macrogastra) plicatula, Cochlicopa lubrica (Müller), Vallonia excentrica (Sterki), Discus (Discus) rotundatus (Müller); Aegopinella nitens (Michaud) en Oxychilus (Oxychilus) draparnaudi (Beck). Van de beide laatste soorten alleen lege huisjes.

Beneden in de stad hebben we nog wat rondgeneusd in de omgeving van het station maar er was niets te vinden in de plantsoenen en langs de wegganten. Na een paar uur verder gelopen te hebben, zag ik naast een goed onderhouden degelijk woonhuis een zeer verwaarloosd gebouwtje dat er half achter verscholen was. Een gemetselde trap met hardstenen treden leidde er naar toe. De trap lag vol met verrotte bladeren en ander opgewaaid vuil. Kennelijk was er in lange tijd niemand meer die trap opgelopen naar de bouwval. Tegen de blinde muur van het woonhuis, die naar Duitse trant bepleisterd en geschilderd was, zag ik al direkt één stuk of zes prachtige exemplaren van Helix (Helix) pomatia (L.) zitten. Mooie bruine huisjes met een onbeschadigde epidermis. Cepaea (Cepaea) nemoralis (L.) was ook vertegenwoordigd met een aantal exemplaren. Ze zaten allemaal in rusttoestand aan de muur gekleefd, zonder eigenlijk op te vallen. Hier moest vast meer zitten. En inderdaad vond ik beneden aan de muur: Helicodonta obvoluta (Müller). Op de traptreden Cepaea (Cepaea) hortensis (Müller), Helicigona (Helicigona) lapicida (L.) weer en Iphigena (Macrogastra) plicatula, Perforatella (Monachoides) incarnata (Müller), soorten die blijkbaar alom tegenwoordig zijn in het Zwarte Woud. Er waren veel slakjes. Helicodonta was goed vertegenwoordigd. Verder Oxychilus (Oxychilus) cellarius (Müller), Helicigona (Arianta) arbusorum (L.), Trichia (Trichia) concinna (Jeffr.) en een paar slakjes die de Heer Neuteboom determineerde als Laciniaria (Laciniaria) plicata (Drap.). Dus niet de bij ons bekende Laciniaria biplacata (Mont.).

Een paar dagen later waren we in Marbach, in de Schwäbische Alb. We bezochten daar een Muschelkalkgroeve. Ik verwachtte daar wel wat fossiele schelpen te zullen vinden. Deze Muschelkalk is uit het Trias en plm. 180 - 210 miljoen jaar oud. Er moeten heel wat Ammonieten en Haaietanden in zitten maar wij hebben daar niets van gevonden. Behoudens dan een paar afdrukken van verkiezelde schelpen. De naam Muschelkalk wekt verwachtingen betreffende tweekleppigen. Maar dat is verkeerd, vertelde ons de geoloog Dr. John uit Stuttgart. Het wil zeggen dat de stenen bij bewerking schelpvormig, Muschelvormig afspringen en het heeft dus niets met Muscheln te maken.

In een plas regenwater kropen tientallen exemplaren van Lymnaea (Galba) truncatula rond. Dat verbaasde me wel wat want er was maar zeer weinig water en de bodem zal waarschijnlijk later wel goed droog zijn geworden. Zij moeten dus een grote droogte kunnen doorstaan. Tussen de Lymnaea vond ik één huisje van Abida secale (Drap.) dat wel in de plas zal zijn gevallen. Er zullen er wel meer hebben gezeten op de stenen veronderstelt de Heer Neuteboom. Maar behoudens nog één Helicella (Helicella) itala (L.) heb ik geen slakken kunnen vinden.

In Immendingen daalden we af in een enorme krater van een gedoofde vulkaan. Prachtige kristallen tussen het basalt en een fascinerende excursie. Maar geen slakken. Ik probeerde het maar eens boven aan de kraterrand. En daar vonden we prachtige behaarde slakken, voornamelijk op Zevenblad (Aegopodium podagraria). Dit bleek Trichia (Trichia) villosa (Drap.) te zijn. Verder weer Perforatella (Monachoides) incarnata en Euomphalia strigella (Drap.). Op een stammetje zag ik een mooie Ena (Ena) montana (Drap.). Er zullen er ongetwijfeld meer zijn geweest. Maar al gauw kwam de bus uit de krater omhoog gekropen die voor onze neus stopte. Instappen en wegwezen. Geen pardon, ook niet voor Ena. Het valt niet mee om Geologie en Malacologie tegelijkertijd te beoefenen. Later bleek dat er nog een bijzondere Trichia (Trichia) villosa bij was. Namelijk een exemplaar met maar één beginwinding behaard en verder was de beharing abrupt afgebroken en was het huisje helemaal kaal.

In Aagtquelle, dat is de plaats waar de Donau weer uit de grond opborrelt na twaalf kilometer onderaards te hebben gestroomd, leverde een vluchtige inspectie alleen Trichia (Trichia) sericae (Drap.) op.

De laatste busexcursie was onder andere naar een druipsteengrot, de Bärenhöhle in de Schwäbische Alb. Vlak voor de ingang van deze grot peuterde Jaqueliën enkele kleine Clausilia van de stenen. Het bleek Clausilia (Clausilia) parvula (Fér.) te zijn. Nog niet eerder gevonden op deze reis. Evenmin als Trichia (Trichia) striolata (Pfeiffer), die ik rondom de grot verzamelde. In de grot geen slakken, maar wel viel me op dat er in het diepste van de grot bladmossen leefden vlak onder de T.L.-verlichting. Deze moze mossen kunnen het dus redden met enige uren kunstlicht. De sporen moeten met de luchtstroom mee naar binna zijn gekomen.

Tenslotte: overal in de beekjes en waterloopjes vond ik Ancylus fluvialis (Müller). Het talrijkst in het snelst stromende water en het liefst wat uit de zon

Dat was dan een sterk eenzijdig reisverslag. Eenzijdig omdat de geologie er maar even aan te pas kwam. Evenals de botanie. En wat hebben we ontzettend veel planten gezien. Maar het Correspondentieblad is nu eenmaal voor malacologie en daarmee uit.

Het leuke van het schrijven van een verslag als dit is dat je het alles weer opnieuw beleeft. En als ik het mettertijd in het C.B. lees, beleef ik het weer. Misschien een aansporing voor U om ook wat van Uw belevenissen op te schrijven. De redakteur kan meestal wel wat copy gebruiken.

Adres van de schrijver:

C. Groot
van Ostadestraat 71
IJmuiden.